

Vaasan hallinto-oikeus

Asia: Muutoksen haku Etelä-Suomen aluehallintoviraston 23.1.2025 tekemään päätökseen (24/2025) koskien Adven Oy:n veden johtamista Eurajoesta Kauttuan voimalaitokselle koskevan vesilain mukaista luvan muuttamista, Eura ESAVI/41844/2023

Valittaja: Eurajoen vesiensuojeluyhdistys ry

Selvitys valitusoikeudesta:

Vesilain 15 luvun 2 §:n mukaan muutosta vesilain nojalla annettuun päätökseen saa hakea rekisteröity yhdistys tai säätiö, jonka tarkoituksena on ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun taikka asuinympäristön viihtyisyyden edistäminen ja jonka sääntöjen mukaisella toiminta-alueella kysymyksessä olevat ympäristövaikutukset ilmenevät.

Eurajoen vesiensuojeluyhdistyksen sääntöjen mukaan yhdistyksen toimialuetta on Eurajoen vesistöalue ja yhdistyksen tarkoituksena on vesien suojelu (Liite 1).

Vaatimukset:

1. Aluehallintoviraston päätöksessä annettua lupamääräystä on täsmennettävä sekä lupamääräykseen on lisättävä uusi määräys.

Muutetaan 2. Lupamääräystä seuraavasti (muutokset lihavoitu):
Vedenottamo on varustettava luotettavalla vesimäärän mittauslaitteella.
Otettavista vuorokautisista vedenottomääristä ja **vedenpoistomääristä** (m³ /d) on pidettävä kirjaa Varsinais-Suomen ELY-keskuksen hyväksymällä tavalla.

Vedenottamo on varustettava jäähdytysveden lämpötilan jatkuvatoimisella mittauslaitteella, joka ilmoittaa jos poistoveden lämpötila ylittää + 35 C -astetta.

Sekä lisätään uusi lupamääräys:

Luvanhaltijan on jätettävä hakemus lupaehtojen tarkistamiseksi 5 vuoden kuluttua päätöksen lainvoimaiseksi tulemisesta.
Tarkistamisen yhteydessä tulee esittää lupamääräyksissä esitettyjen toimien toteutumat sekä selvitys toteutuneesta lämpökuormituksesta ja antaa tarvittavat määräykset jatkotoimenpiteistä.

Tarkistamisen yhteydessä luvanhaltijan on esitettävä selvitys lauhdeveden purkupaikan siirtämisestä sille sopivaksi katsottuun paikkaan Pyhäjärveen, yhteiselle vesialueelle. Selvitykseen tulee liittää raportti Kauttuankoskien taimenpopulaation kannankehityksestä vuosina 2025 – 2029.

Perustelut:

Eurajoen vesiensuojeluyhdistys toistaa kaikki mielipiteessään esittämänsä perustelut (Adven Oy Kauttuan voimalaitoksen vesilain mukaisen luvan muuttaminen, Eura. Diaarinumero: ESAVI/41844/2023).

Lisäksi Vesiensuojeluyhdistys toteaa seuraavaa:

Adven Oy on säännöllisesti ylittänyt vedenottolupansa. Vuosina 2020 ja 2021 vedenotto on ollut lupaan nähden jopa kaksinkertainen eli noin 6 miljoonaa kuutiota eli sama kuin nyt käsiteltävänä olevassa Aluehallintoviraston myöntämässä vedenjohtamisluvassa. Samanaikaisesti yritys on ylittänyt ympäristöluvassaan määrättyä lämpökuormaa säännönmukaisesti kuormittamalla Eurajokea jopa 55 % enemmän (v. 2022) kuin ympäristölupa sallisi.

Eurajokeen johdettava lämpökuorma on siis Adven Oy:n toimesta kasvanut merkittävästi. Lämpökuorman vesieliöstölle haitallisia vaikutuksia on voimistanut luonnossa tapahtuvat ilmiöt. Ilmastonmuutoksen aikaan saama ilman keskilämpötilan nousu on niistä kriittisin. EU:n ilmastopalvelu Copernicuksen tuoreen raportin mukaan vuodet 2020 ja 2024 ovat keskilämpötilaltaan Euroopan mittaushistorian kaksi lämpimintä vuotta. Raportin mukaan kulunut tammikuu oli Etelä-Suomessa harvinaisen lauha. Ennusteiden mukaan ilman keskilämpötilan nousu tulee jatkumaan ja sen seurauksena vesistöt lämpenevät. Lisääntyneen lämpökuorman ja ilmastonmuutoksen aiheuttaman vesistöjen lämpenemisen yhteisvaikutuksena Eurajoen vesi lämpenee. Samanaikaisesti ilmastonmuutoksen aikaan saamat sään ääri-ilmiöt kuten hellehuiput ja virtaamavaihtelut tulevat yleistymään. Edellä esitetyt ympäristömuutokset tulevat edelleen voimistamaan Eurajoen yläjuoksun virtavesieliöstölle kuten taimen- ja simpukkapopulaatioille (Liite 2: Eurajoen simpukkakartoitus 2021 – 2022, Ekroth, Jutila, Varjonen, EVSY ry) aiheutuvia haittatekijöitä, joita on käyty yksityiskohtaisesti läpi yhdistyksen jättämässä mielipiteessä.

Aluehallintoviraston päätöksen kohdassa 3.4 Selitys kerrotaan kalataloudellisesta yhteistarkkailusta ” Adven Oy Kauttuan tehdas on mukana Eurajoella toteutettavissa vesistö- ja kalataloustarkkailuissa.” Selityksessä hakija esittää virheellistä tietoa KVVY Oy:n laatimasta kalataloudellisesta yhteistarkkailuohjelmasta ja sen tuloksista. Toisin kuin selityksessä mainitaan viimeisin julkaistu raportti on vuodelta 2022 (Liite 3: Eurajoen ja Eurajoensalmen kalataloudellinen yhteistarkkailu vuonna 2022, KVVY Tutkimus Oy, Ari Westermarck). Päätöksessä referoidaan harhaanjohtavasti KVVY:n uusimpia vuosien 2022 ja 2024 sähkökoekalastuksien tuloksia. Selityksessä muun muassa todetaan, että ”Vuosien 2022 ja 2024 tarkkailutulosten perusteella Eurajoen taimenkanta on kehittynyt suotuisasti.” Toteamus koskee kuitenkin vain Eurajoen ala- ja keskijuoksun koskia, jotka ovat laajamittaisesti kunnostettu taimenen lisääntymisalueiksi. Tämä on myös keskeisin syy taimenen parantuneeseen lisääntymistulokseen Eurajoen ala- ja keskijuoksulla.

Selityksessä ei mitenkään käy ilmi, että Eurajoen yläjuoksun koskissa Kauttuankoskissa elää joen muusta taimenkannasta eriyttänyt paikallinen taimenkanta (Eurakosken vaelluseste) . Selityksessä todetaan virheellisesti vuoden 2024 sähkökoekalastuksen tuloksista, että ”Hankealueen alapuoliselta Kauttuankosken koealalta saatiin yhteensä 10 luontaisesta lisääntymisestä peräisin olevaa taimenenpoikasta, mikä sekkin oli enemmän kuin aiemmissa sähkökalastuksissa.” Tämä ei pidä paikkaansa, vaan suurimmat poikasmäärät ovat peräisin vuosilta 2014 ja 2017, jolloin Adven Oy:n lämpökuormamäärät eivät vielä merkittävästi olleet nousseet yli luparajan.

Vesiensuojeluyhdistys haluaa tuoda julki yllä olevista sähkökoekalastutuloksista sekä Kauttuankoskien paikallisen taimenpopulaation kehityksestä seuraavaa: Mielipiteessään ko. vedenjohtamisluvasta Vesiensuojeluyhdistys nosti erityisesti esiin huolensa pienen, paikallisiin olosuhteisiin sopeutuneen, geneettisesti arvokkaan taimenpopulaation kohtalosta. Sen ainoat

tunnetut lisääntymisalueet sijaitsevat Kauttuankoskissa Adven Oy:n lauhdevesiputken vaikutusalueella. Vesiensuojeluyhdistyksen ja Pyhäjärvisuodun Perhokalastajat ry:n vakiintuneissa kututarkkailuissa on viime vuosina havaittu huolestuttava kehitys kudulle tulevien kalojen yksilömäärissä ja koossa. Havaitut yksilömäärät ja kutevien yksilöiden koot ovat pienentyneet, samalla kun kudulle tuloaika on myöhäistynyt ja epäsäännöllistynyt.

Kauttuankoskissa (Museo- ja Alinenkoski) seurataan taimenpopulaatiota säännöllisin sähkökoekalastuksin KVVY Oy:n ja Pyhäjärvi-instituutin toimesta. Kyseisten toimijoiden syksyllä 2024 tekemissä sähkökoekalastuksissa tulokset olivat osin huolestuttavia. Instituutin koekalastuksissa taimenia ei tavattu laisinkaan (suullinen tiedonanto, Pyhäjärvi-instituutti). KVVY:n koekalastuksissa tavattiin Museokoskessa 1 yksilö ja Alisenkoskessa 10 yksilöä, jotka kalatiheyksiksi muutettuina olivat Museokoskessa 0,4 yksilöä / 100 m² ja Alisenkoskessa 11,1 yksilöä / 100 m² (kirjallinen tiedonanto, KVVY Oy).

Viitteitä taimenpopulaation ahdingosta antavat kalataloudellisiin yhteistarkkailuihin perustuvat KVVY Oy:n sähkökoekalastusraportit, jotka toistetaan Eurajoessa nykyisin kahden vuoden välein. Viimeisin tarkkailuraportti on vuodelta 2022. Raportissa tarkastellaan vuosien 2011 – 2022 tarkkailutuloksia. Museokoskessa taimenen yksilötiheydet ovat koko tarkkailuhistorian olleet vaatimattomia. Korkeimmat koealan yksilötiheydet ovat vuodelta 2017. Myös Alisenkosken koealueen korkeimmat yksilötiheydet ovat samalta vuodelta (23 yksilöä / 100 m²). Sen jälkeen vuosina 2020 ja 2022 tiheydet ovat kääntyneet selvään laskuun. Raportissa tuodaan esiin, että talviaikainen lämpökuormitus saattaa haitata syyskutuisten vaelluskalojen poikastuotantoa (Eurajoen ja Eurajoensalmen kalataloudellinen yhteistarkkailu vuonna 2022, KVVY Tutkimus Oy, Ari Westermarck). Edellä mainitut KVVY:n syksyn 2024 tulokset Kauttuankoskissa näyttävät katkaisevan yksilötiheyksien alaspäin suuntautuvan trendin. Toisaalta Pyhäjärvi-instituutin vastaavat sähkökoekalastustulokset antoivat Kauttuankoskista 0 -tuloksen. Seuraavat sähkökoekalastukset tulevat täsmentämään Kauttuankoskien taimenpopulaation elinvoimaisuuden kehitystä.

Vesiensuojeluyhdistys korostaa, että taimenen lisääntymisen kannalta väärään aikaan jokeen päästetty lyhytaikainenkin lämpökuormapiikki tai sen seurausvaikutukset saattavat tuhota mädin, poikaset tai jopa lisääntymisiässä olevan aikuisen yksilön. Lämpökuorman vaikutusta voimistaa ilmastonmuutoksen aikaansaama jokiveden lämpötilan nousu. Yhdistys muistuttaa, että taimenpopulaation lisääntymiskapasiteetti on vain muutamien harvojen lisääntyvien yksilöiden ja erityisesti naarasyksilöiden varassa.

Yleisesti tiedossa on, että Adven Oy:n lämpökuorman kasvattamista käsiteltiin yhtiön viimeisimmässä ympäristölupaprosessissa, jossa yhtiö haki lämpöpäästön enimmäisrajan kaksinkertaistamista. Etelä-Suomen aluehallintovirasto pysytti luparajan entisellään eli 70 TJ/a, ja totesi, että Eurajoki on veden laadun ja määrän vuoksi katsottu herkäksi siihen johdettaville jäähdytysvesille, eikä perusteita lämpöpäästörajan nostamiseen ole.

Adven Oy on säännöllisesti ylittänyt vedenottolupaansa. Voimalaitokselle otetun veden määrä ei ole pysynyt luparajoissa kymmeneen vuoteen. Huolimatta suurten jäähdytysvesimäärien käytöstä, se ei ole vähentänyt yhtiön jokiveteen johtamaa lämpökuormaa, vaan päin vastoin jokeen on johdettu virtavesieliöstölle haitallista lämpökuormaa huomattavasti yli lupamääräysten. Yhtiön jokeen päästämä lämpökuorma on ylittänyt luparajan (70 TJ/a) useana vuonna. AVI:n ko. päätöksen lausunnoissa toteavat Varsinais-Suomen ELY-keskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue ja kalatalousviranomaiset, että Adven Oy:n lämpökuormaylityksiä on ollut jo vuosina 2010 – 2013, mutta suurimmat tiedossa olevat jokeen päästetyt lämpökuormat ovat vuodelta 2022, jolloin se oli 108 TJ/a ja vuodelta 2023, jolloin lämpökuorma oli 92 TJ/a. Vuoden 2024 lämpökuormakertymästä Vesiensuojeluyhdistyksellä ei ole tietoa.

Mielipiteessään ko. vedenjohtamisluvasta Vesiensuojeluyhdistys kritisoi Adven Oy:tä parhaan käyttökelpoisen tekniikan (BAT) käyttämättömyydestä sekä uusien vedenjäähdytysinnovaatioiden ja – vaihtoehtojen huomiotta jättämisestä. Yhdistys pitää vastuuttomana sitä, että yritys purkaa lauhdevetensä pienivirtaamaiseen Eurajokeen sen sijaan, että etsisi lauhdevedelle uusia hyödyntämistapoja tai uudistaisi lauhdeveden poistojärjestelmän siten, että poistovedet purettaisiin suureen vesialtaaseen Pyhäjärveen, yhteiselle vesialueelle (kiinteistörekisteritunnus 50-406-876-3), jonka kiinteistölle Adven Oy:llä jo on pysyvä käyttöoikeus pitää purkujohtoa (Länsi-Suomen ympäristölupaviraston myöntämä ympäristölupa nro 11/2005/2, LSY-2004-Y-208). Yhdistys katsoo, että purkupaikan muuttaminen on teknisesti helppo ja taloudellisesti edullinen vaihtoehto ja minimoi samalla lauhdeveden ympäristövaikutukset.

Selityksessään ympäristölupaviranomaiselle (AVI) yritys osin myöntää yhdistyksen kritiikin: ”Kauttuan voimalaitoksen toiminnasta on meneillään sopimusneuvotteluja, joiden yhtenä asiana on investoinnit lisääjäähdytyskapasiteettiin, jolla lämpökuormaa vesistöön voidaan vähentää. On myös mahdollista, että voimalaitoksen toiminta loppuu lähivuosina kokonaan. Tämän takia ei ole mahdollista tehdä investointeja laitokselle, kunnes neuvottelut on saatu päätökseen ja tulevien vuosien toiminnasta saadaan lisätietoa.” Satakunnan kansassa (SK: 8.2.2025 / Uutiset) olleessa lehtijutussa yhtiön kehitysjohtaja Heikki Aarreoja kertoo, että Adven Oy ja JuJo Thermal Oy solmivat pitkäaikaisen yhteistyösopimuksen syksyllä 2024. Aarreoja antaa ymmärtää, että sopimus mahdollistaa investoinnit uuteen teknologiaan. Yhtiöllä ei lehtijutun mukaan ole tarvetta aiemmin suunniteltuun ympäristöluvan muuttamiseen, koskien lämpökuorman kasvattamista, ”sillä tulevien investointien takia sen ei pitäisi enää olla tarpeen.”

Vesiensuojeluyhdistys katsoo, että Adven Oy:n lupamääräysten vastaiset lämpökuormaylitykset ovat vahingoittaneet Eurajoen yläjuoksun virtavesieliöstön elinkykyisyyttä. Erityisesti vaikutukset ovat nähtävillä paikallisen taimenpopulaation elinkykyisyydessä. Lämpökuorman lisäksi populaation lisääntymiskykyyn vaikuttaa voimistuvasti ilmastomuutoksen aikaan saama jokiveden lämpeneminen sekä sään ja virtaaman ääri-ilmiöt, jota ei osattu ottaa huomioon yhtiön vuodelta 2005 olevassa ympäristöluvassa. Voidaankin perustellusti väittää, että paikallista taimenpopulaatiota uhkaa sukupuuttoon kuoleminen. Siksi ei voida jäädä odottamaan, mitkä ovat yrityksen lämpökuormaylitysten vaikutukset Kauttuankoskien virtavesieliöstöön ja erityisesti paikalliseen taimenpopulaatioon.

Edellä esitettyihin vuosittaisiin Adven Oy:n vedenotto- ja lämpökuormatietoihin perustuen Eurajoen vesiensuojeluyhdistys katsoo, että vedenottamis- ja lämpökuormakertymät ovat riippuvuussuhteessa. Yrityksen lauhdeveden käytön lisääminen korreloi suurempina vuosittaisina lämpökuormina jokeen. Siksi vedenjohtamisluvan yhteydessä tulee poikkeuksellisesti käsitellä Adven Oy:n ympäristölupaan liittyviä lupaheitoja vedenottolupaan liitettävällä lisämääräyksellä.

Edellä kuvatut yhtiön lupahistoria ja sen toiminnasta syntyneet haitalliset ympäristövaikutukset huomioon ottaen ja niihin perustuen Eurajoen vesiensuojeluyhdistys ei hyväksy AVI:n myöntämää vesilain mukaista luvan muuttamista, vaan hakee päätökseen vaatimuksissa esitettyjä muutoksia.

Vakuudeksi

Eurassa 17.2.2025

Eurajoen vesiensuojeluyhdistys ry

Seppo Varjonen
puheenjohtaja

Jari Sepponen
varapuheenjohtaja

Liitteet:

Liite 1: Eurajoen vesiensuojeluyhdistys ry:n säännöt

Liite 2: Eurajoen simpukkakarttoitus 2021 – 2022, Ekroth, Jutila, Varjonen, EVSY ry

Liite 3: Eurajoen ja Eurajoensalmen kalataloudellinen yhteistarkkailu vuonna 2022, KVVY Tutkimus Oy, Ari Westermark

Liite 4: Aluehallintoviraston päätös (24/2025) koskien veden johtamista Eurajoesta Kauttuan voimalaitokselle koskevan vesilain mukaisen luvan muuttaminen, Adven Oy, Eura

Prosessiosoite:

Seppo Varjonen
Karvarinkuja 7
27400 Kiukainen
p. 050 5607357
sevarjo@saunalahti.fi

Eurajoen vesiensuojeluyhdistys ry
www.evsy.fi